

Poșta literaturii dramatice

Conf. dr. **VICTOR IANCU** — Baia Mare: Ne-ați trimis un fragment din piesa **Scufundare în vis** (care ar reprezenta ultima parte dintr-o trilogie „ce poartă numele eroului tular”, adică al lui Avram Iancu). Din cele aproape 18 pagini dactilografiate nu sîntem convinși că este vorba de literatură dramatică. Lipsa exercițiului în materie te izbește la tot pasul. Cît privește ipotezele ce le lansați cu privire la viza și opera politică a lui Avram Iancu, ele sînt destul de speciale, ca să ne exprimăm eufemistic. De altfel, din lunga disertatie (11 pagini) constituită din discursurile Călătorului și Arhivarului, urcați sub muntele Defunată și asistați de un Pădurar, cu pușcă alături — dar fără să dea semne că se va folosi de ea — ne-au reținut atenția cîteva elemente de „logică”. De pildă, atunci cînd, după primele schimburi de cuvinte, Arhivarul dorește să se prezinte, să facă adică cunoștință, Călătorul îl demobilizează imediat: „Nu-i nevoie, domnii mei... E mai interesant așa. Ne-am cunoscut aici ca fil ai naturii, așa să rămînem. Fără identitate. De altfel, după ce vom mai sta de vorbă, ne vom cunoaște destul de bine. Și atunci ce importanță mai are un nume sau altul? Mai ales că atîtea nume n-au nici o legătură cu persoana în cauză, ba multe te și derutează”. La adăpostul anonimului propus, Călătorul manifestă „îndrăzneală” de judecată: „Nu degeaba v-am întregat adineauri dacă Iancu a fost într-adevăr nebun sau numai s-a complăcut în a fi considerat ca atare. Pentru că dacă a fost cu adevărat nebun, îmi explic anumite fapte

ale lui prin nebunia însăși și deci îl absolv de vină. Dacă știa ce face, pentru aceleași fapte am dreptul să-l acuz. Oricum, imaginea lui nu poate fi aceea pe care mai toți ne-am făcut-o încă din copilărie despre el. Pentru că nici nebunia nu-i chiar nevinovată.”

Interesant este că, aproape de realismul dramaturgic, Pădurarul, cu pușcă alături, nu reacționează violent, nu-l întreabă pe Călător ce fel de apă a băut din Tisa. Diagnosticul paznicului forestier sună calm: „Dumneata gîndești c-ai fi de prin alte părți, un fel de străin.” În fine, Arhivarul se hotărăște să procedeze la un fel de „spiritism”, să-l cheme adică din veacul trecut pe Iosif Sterca Șuluțiu, fost „coleg cu Avram Iancu la Colegiul de Drept din Cluj și apoi la Tabla Regească din Murăș — Oșorhei”, în calitate de martor. Cei trei protagoniști încep să amenajeze o tribună, bănci pentru deputați, o galerie pentru public. Apar înții Șuluțiu, apoi toate personajele care vor reînvia scena unei ședințe a Dietei din Pesta: „sîntem în iarna lui '46—'47.” Arhivarul își va asuma rolul de regizor și „reconstituirea” începe. Din cele cinci pagini dedicate acelei ședințe a Dietei, vom reține faptul că pe parcursul respectivelor lucrări, cînd este pusă la vot legea urbariului, autorul textului consemnează astfel în didascalii reacțiile de simplu auditor ale lui Avram Iancu: „Avram Iancu dă semne de neliniște. Fața i se crispează, ochii i se tulbură”. „Avram Iancu tremură ca varga, frigurile, nervozitatea și convulsiunile au pus stăpînire pe întregul său trup. Domnișoara Márta și

Iosif Sterca Șuluțiu încearcă să-l tempereze...” „Între timp, starea lui Iancu se înrăutățește. Se smucește, ar vrea să se repeadă la deputații care au aprobat legea. Ceilalți canceliști, împreună cu domnișoarele, îl opresc...” Urmează această replică a lui Șuluțiu: „Plecați, prieteni! Lăsați-l pe Iancu cu mine. S-a mai liniștit.”

Ce ne aduce, așadar, episodul cu Sterca Șuluțiu? O informație care justifică punctul de vedere al Călătorului (anonim), servită ca atare pe tavă de Arhivar, cu care, în primele pagini, părea să polemizeze. Nu știm ce reacție va avea, în finalul spectacolului improvizat la poalele Detunetei, Pădurarul, cu arma alături. Pentru că, nu-i așa, acest spectacol este prezentat pentru cei trei protagoniști, noi, spectatorii sau cititorii, urmărind un teatru în teatru. Probabil că Pădurarul va rămîne la replica pe care noi am și citat-o. Probabil...

DORU ENACHE — comuna Gîrbovi, județul Ialomița: Sînteți un spirit inovator. Dovadă? Ne trimiteți un proiect de așa-numit teatru stereo. Textul, intitulat **Minimul avans** (piesă în două acte simultane), este neinteresant, citit atît mono (pe fiecare pagină sînt două coloane, fiecare coloană reprezentînd o altă partitură), cît și stereo, adică simultan. Mai înții, pentru că subiectul atacat este, și într-o gamă și în alta, epuizat demult în melodramele burgheze, trebuie să recunoaștem, mult mai bine articulate. Or, față de acest fond tematic vetust, dumneavoastră nu aveți o atitudine polemică, ci vă instalați docil într-o încercătură

sentimentală la care participă Judecătorul, Doctorul, Profesorul, Maria și Ioana. „Jocul” în aceste snoave cu cupluri nu are strălucire. Mult mai proaspete par a fi cele două note (teoria teatrului stereo), una pentru spectator și alta pentru regizor, scenograf, actori. Ce-i comunicați dumneavoastră spectatorului? El trebuie „să asimileze esențialul din două evenimente diferite... va trebui să se împartă, să se rupă în două, păstrându-și în același timp integritatea. El va trebui să-și întrebuințeze un ochi și o ureche pentru ce se întâmplă în partea stângă a scenei, rezervând celălalt ochi și cealaltă ureche pentru ce se întâmplă în partea dreaptă. Va fi forțat să gândească, să facă legături. Va auzi din două părți lucruri diferite și va fi pus în situația de a îmbina acest cor pe două voci într-o unică armonie...”

Îată un fragment din cea de-a doua notă: „Scena va fi împărțită în două de un fel de zid, de 1,5 m grosime, prin care actorii vor trece dintr-o parte în cealaltă a ei. În interiorul acestui zid va exista și garderoba, adică niște cămăși din pînză, lungi pînă la călcîie, cu mineci largi, pe care actorii le vor îmbrăca la trecerea de pe scena din stînga (unde vor fi îmbrăcați obișnuit) pe cea din dreapta. Actorii care vor juca în stînga vor juca și în dreapta; nu va fi nevoie de dubluri întrucît același personaj nu va apărea simultan în cele două locuri”. Este bine — credem noi — că nu propuneți actorilor „să apară simultan în două locuri”, pentru că, într-un

asemenea caz, beneficiind adică de ubicuitate, înestrare pe care se spune că o avea, între alții, acel actor cetos numit Nostradamus, ne-am pomeni cu marii noștri histrioni pe mai multe scene deodată — și asta n-ar fi rău pentru noi, spectatorii, ei pentru ei, dacă ne gândim că au și familii...

ION TRIF PLEȘA — Berești — Galați — Debutul dumneavoastră în dramaturgie nu se poate produce cu **Podul și speranța**, text care, în actuala fază, reprezintă un exercițiu dramaturgic încă în dospire. Cele patru personaje (Șeful de gară, Acarul, Elvira, soția Șefului de gară, Olga, soția Acarului) sînt decupate din universul lui Samuel Beckett. Este drept, dumneavoastră nu sfidați, precum celebrul autor, ideile generale admise în anii 1950 în legătură cu construcția dramatică, dar îl urmați îndeaproape. **Podul și speranța** este o farsă tragică într-un act și aduce (prin aer și stare) cu **Așteptându-l pe Godot**. Lîngă o cabină de schimbat macazurile, Acarul și Șeful de gară pâlăvrăgesc despre personalul și acceleratele care au încetat să mai treacă prin gară și pe care ei, în această pustietate, le așteaptă în uniforme „care se uzează de pomană”.

Vladimir și Estragon, pe un drum de țară, unde nu există nici măcar un arbore uscat, așteaptă zadarnic să vină Godot: „Nimic nu se întâmplă, nici nu vine, nici nu pleacă, e teribil”. Ipostaze ale lui Pozzo, stăpînul, și Lucky, sclavul, cele două soții — Elvira și Olga — condimentează interesant,

prin prezentă sau prin absență, scenele textului. Jocul replicilor are uneori scîipire paremiologică: „Șeful de gară: Frigul trece, **Elvira**: Și logica rămîne”. Un miros de fum de cărbune atîță **speranța** acelor pacienți. Este „scinul” unei locomotive? La un moment dat funul de cărbune înecă și **căsuța** acarului, Olga, dintr-un tragic impuls al risului, adîbesce, în spatele cabinei, un lighean cu cărbuni aprinși în noapte „se aude un plîns de femeie îndepărtîndu-se tot mai mult”.

Mai trimiteți: Alin Dorcescu (Ieși); Nu-mă-uita (Constanța); **Deocamdată, nu**: Ion Bugariu (Făgăraș); Dan Ion Bulgăraș (Timișoara); Georgeta Pinzaru (Cluj-Napoca); Nae Arămescu (Roșiori); Teofil Căzănar (Arad); Mirabela Pușcașu (Tg. Mureș); Nicolae Stoenică (Fetești).

Paul TUTUNGIU

PORTOFOLIUL NOSTRU

(pe care îl ținem și la dispoziția secretarilor literari din teatre)

- **CONSTANTIN VOI-VOZEANU** — **Dincolo de noi**
- **ȘTEFAN DUMITRESCU** — **Cit de frumoasă treci prin lume, femeie!**
- **ION NICOLESCU** — **Pe Văratec în sus**
- **PAUL IOACHIM** — **Aniversarea**
- **ION BUCHERU** — **Mesagerul**
- **TUDOR POPESCU** — **Invenția secolului**